

Konkurences padome

Konkurences padomes kompetence, Aizliegtas vienošanās

Ieva Šmite-Antoņenko
Aizliegtu vienošanos
departamenta direktore

21.09.2016., Rīga

Konkurences padome

KP uzbūve:

**Konkurences padome -
lēmējinstītūcija**
(Konkurences padomes
priekšsēdētāja + 2 padomes
locekļi)

**Izpilddirekcija – nodrošina
KP darbu.**

Juridiskais departaments

**1. Analītiskais
departaments**

**2. Analītiskais
departaments**

**Aizliegtu vienošanos
departaments**

**Konkurences
likums**

Līgums par Eiropas
Savienības darbību

Darbs ar
normatīvajiem
aktiem

KONKURENCES PADOME

Sadarbība ES
un plašāk

Izglītošana

Konkurences padome

KP kompetence

- 1) Aizliegtas vienošanās;**
- 2) Dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana;
- 3) Apvienošanās;
- 4) Tirgus uzraudzības

Normatīvie akti:

1. Līgums par Eiropas Savienības darbību (101. un 102.pants);
2. Konkurences likums;
3. Ministru kabineta noteikumi:

Konkurences padome

KP Pilnvaras

Izmeklējot pārkāpumus KP ir tiesīga veikt inspekciju, kas pēc būtības ir «kratīšanai» pielīdzināms process:

- Tiesas sankcija;
- Policijas klātbūtne.

Papildus KP var sodīt par nesadarbošanos līdz 1% no tirgus dalībnieka iepriekšējā gada neto apgrozījuma!

Konkurences padome

Aizliegtas vienošanās

✓ Normatīvais regulējums – KL 11.pants / LESD
101.pants

*Ir aizliegtas un kops
noslēgšanas brīža spēkā neesošas
tirgus dalībnieku vienošanās, kuru
mērķis vai sekas ir konkurences
kavešana, ierobežošana vai
deformēšana Latvijas teritorijā, to
skaitā vienošanās par...*

Konkurences padome

Cenas, tarifi (cenas veidošanas noteikumi)

Ražošana (apjomi, realizācija)

Tirgus sadale (teritorija, klienti)

Iepirkumi (piedalīšanās, nepiedalīšanās,
iepirkuma noteikumi)

Sods

$\leq 10\%$ no
apgrozījuma

Izslēgšana
no dalības
iepirkumos
1 gads

Iecietības
programma

Konkurences padome

Vienošanās formāts

Rakstītas (piemēram, ietvertas līgumā, kopsapulces lēmumā, e-pasta sarakstē);

KP 08.04.2011. Lēmums Nr.E02-20 Par KL 11.p.pirmās daļas 7.punkta pārkāpumu Rimi grupas darbībā

«lielveikalu tīklu un iznomātāju starpā tiek slēgti līgumi, kas lielveikalu tīklam ļauj noteikt kādiem nomniekiem telpas tirdzniecības centrā tiks iznomātas, vienlaicīgi paredzot iznomātajam lielas sankcijas, ja līguma punkts netiks ievērots»

Konkurences padome

Nerakstītas (veicot saskaņotas darbības);

KP 16.12.2009. Lēmums Nr.E02-58 Par KL 11.p. pirmās daļas 1.punkta pārkāpumu SIA «Plus Punkts» un SIA «Narvesen Baltija» darbībās

SIA „Plus Punkts” un SIA „Narvesen Baltija”/ AS „Preses apvienība” piemēroja identisku komisijas maksu priekšapmaksas kartei *Zelta Zivtiņa*.

saskaņotas darbības (tāpat kā vienošanās starp tirgus dalībniekiem) var izpausties ne tikai kā aktīvas darbības, mēģinot vai vienojoties ar konkurentiem veikt/ neveikt konkrētas darbības tirgū, bet arī kā kontakti starp tirgus dalībniekiem, kad viens konkurents atklāj tā nākotnes nodomus vai rīcību citam, kad pēdējais to lūdz vai, vismaz, akceptē šādu informācijas apmaiņu

Konkurences padome

Izmantojot asociāciju

KP 26.08.2010. Lēmums Nr.65 par KL 11.p. pirmās daļas 1.punkta pārkāpumu Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas darbībā

„Izraksts no LZRA 1996.gada 16.maija” kopsapulces protokola, kurā norādīts: „8.punkts. Kopsapulce ar balsu vairākumu nolēma, ka **minimālā samaksa** par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskata pārbaudi, ir 500 Ls”

Konkurences padome

*08.09.2014.gada Lēmums Nr. E02-46 par
KL 11.p. pirmās daļas pārkāpumu
Latvijas Kuģu brokeru un aģentu nacionālās
asociācijas darbībā*

«2004.gada 04.decembrī apstiprināja tabulu ar nosaukumu «*Recommended Scale of Agency fee*», kas faktiski noteica minimālo, bet dažos gadījumos fiksēto cenu par kuģu aģentu pakalpojumiem».

Konkurences padome

Caur trešajām personām

25.10.2006. KP Lēmums Nr.E02-127 Par a/s «Latvenergo»

02.09.2005. iesniegumu Nr.01VL00-30/1852

SIA «Energoremonts Rīga» uzdeva Konkursa cenu piedāvājumu izstrādāt apakšuzņēmējam SIA «Daugavaspecserviss», savukārt šo finansiālo piedāvājumu atrada pie otra pretendenta SIA «EL Plūsma» valdes locekļa datorā.

Konkurences padome

Uztic sagatavot piedāvājumu trešajai personai

21.10.2011. KP lēmums Nr.E02-65 Par KL 11.p.pirmās daļas 1. un 5.p. pārkāpumu SIA «Pārtikas kompānija», SIA «DIV un KO» un SIA «Ausma grupa» darbībās.

Tiesvedības procesā tika noskaidrots, ka vienādos piedāvājumus sagatavojusi viena un tā pati fiziska persona (jurists), kurai tirgus dalībnieki bija uzticējuši sagatavot savus piedāvājumus publiskajam konkursam.

«Informācijas apmaiņa, kas ir aizliegta saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmo daļu, saglabāšanas pienākums un atbildība gulstas uz tirgus dalībnieku. (neatkarīgi kam tas ir uzdevis šo informāciju sagatavot)»

- ✓ Darbinieku vaina = uzņēmuma vaina
- ✓ Svarīgi atcerēties, ka KL pārkāpumiem **nav noilguma**;

Konkurences padome

- Galvenais princips, kas jāievēro: «*Jebkuram tirgus dalībniekam sava komercdarbība, plāni, rīcība tirgū ir jāveido patstāvīgi un neatkarīgi*»;
- Pamatā ir jāievēro princips, t.i., nedalīties ar informāciju, kuru tirgus dalībnieks uzskata par savu komercnoslēpumu un nevēlētos, lai šo informāciju uzzina tā konkurents. Parasti tā ir informācija par cenām, cenu veidošanas mehānismu, tirgus/klientu sadali, pārdošanas nosacījumiem, tirgus daļām, utt;
- Tas, ka nelikumīgās darbības tirgus dalībnieks neveic individuāli, bet gan izmantojot asociāciju, nekādā gadījumā šādu rīcību neattaisno.

Konkurences padome

RISKI, kas norāda uz paaugstinātu pārkāpumu iespējamību

cieša sadarbība ar konkurentiem

darbinieks ir darba tiesiskajās attiecībās paralēli ar diviem tirgus dalībniekiem

darbinieks nodibina darba tiesiskās attiecības ar konkurentu

Konkurences padome

RISKI, kas norāda uz paaugstinātu pārkāpumu iespējamību

trešās personas, piemēram, apakšuzņēmējs, ārpalpojumu sniedzēji gatavo dokumentus publiskajam iepirkumam

cilvēciskais faktors – paziņas un draugi, ģimenes locekļi, kuri strādā konkurējošos uzņēmumos

tirgus dalībnieki (konkurenti) izmanto kopīgās telpās

Konkurences padome

Izmantojot kopējas telpas

10.12.2015. KP Lēmums Nr.E02-56 Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA “Optika un Diagnostika” un SIA “Arbor Medical Korporācija” darbībās.

«Pieteikuma dokumentus SIA «Optika un Diagnostika» valdes loceklis gatavoja datorā, kas atradās cita iepirkuma pretendenta SIA “Arbor Medical Korporācija” telpās, kur šis valdes loceklis darbojas vienlaicīgi kā SIA “Arbor Medical Korporācija” darbinieks.»

Konkurences padome

Strādā paralēli pie diviem tirgus dalībniekiem (konkurentiem)

KP 24.02.2012. Lēmums Nr.E02-13 Par KL 11.p.pirmās daļas 1. un 5.p. pārkāpumu SIA «MN Īpašumi» un SIA «Info Būve» darbībā

Tika konstatēts, ka abu pretendentu piedāvājumi konkursam saturiski un vizuāli ir identiski. Cenu aptaujas laikā SIA «MN Īpašumi» valdes locekle strādāja SIA «Info Būve» par projektu vadītāju, kā arī SIA «MN Īpašumi» darbinieks paralēli strādāja SIA «Info Būve» (turklāt tā ir persona, kas gatavo dokumentāciju konkursam).

Konkurences padome

Fiksētas minimālās pārdošanas cenas

„X datumā pārbaudām, kas notiek – tie, kas nevēlas dzīvot pa labam, automātiski nokļūst „Melnajā sarakstā” – un šiem tad arī servisu nedosim, un uzreiz sākam cīnīties ar visām iespējamajām metodēm.”

Paralēlā importa izskaušana

„Ir informācija, ka Igaunijas uzņēmums Sandman uzsācis Samsung tehnikas vairumtirdzniecību Latvijas interneta veikaliem. Lūdzu pārbaudīt šo informāciju veicot kontroles pirkumus interneta veikalos MTS vai Tehnoshop. Pielietot „mērus”. Gaidu ziņas. (..)”

Ls 4 099 942,75

Ls 1 442 524,54

RD Electronics

PROKS

Ls 267 529,53

ELKOR

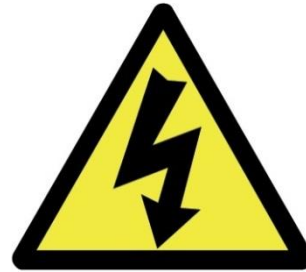
Ls 541 920,38

**SIA “ROTA un K”
TEHNOLAND**

Ls 270 718,07

Konkurences padome

Energobūvnieku iepirkuma kartelis

26 uzņēmumi, **316** iepirkumi

*„(..) Tava cena ir
9 048,68 LVL bez
PVN!!! Lūdzu pamaini
tāmi sev raksturīgā
veidā!!! (..)”*

*«(..) Tā ir mana piedāvājuma
cena, savai cenai pieliec klāt
5-10 %»*

*„Pielikumā būs 7 tāmes, kopējā summa 60
595,15 LVL bez PVN. Lūdzu pieliec klāt
savai 4 tūkstošus bez PVN un tāmi izveido
sev raksturīgā veidā (..)”*

Konkurences padome

auto tirgotāju kartelis

Dīleris

Dīleris

Dīleris

Dīleris

Dīleris

Dīleris

*Vēlos informēt, ka tuvākajās dienās Ēdoles pagasta padome izsludinās konkursu/cenu aptauju par pasažieru autobusa piegādi. Ar pasūtītāju un AGB mēs esam **jau veikuši pārrunas un iestrādes, tāpēc lūgums Jums to respektēt un konkursā nepiedalīties***

Kartelis mežsaimniecības jomā

Kartelis tika realizēts starp uzņēmumiem, kuri KL izpratnē nav atzīstami par vienu tirgus dalībnieku (saistītajiem grupas uzņēmumiem), bet tomēr to dalībnieku vai amatpersonu starpā ir radnieciskas vai draudzības saikne;

✓ Abos gadījumos uzņēmumus vai daļu no tiem faktiski vadīja viena fiziska persona, pārējie uzņēmumi piedalījās iepirkumā «fonam»;

✓ Abos gadījumos tika konstatētas līdzības piedāvājumu dokumentācijā;

✓ Vienā no gadījumā, papildus tam, ka piedāvājumi sagatavoti savstarpēji saskaņoti, tika realizēta - pasūtītāja maldināšanai paredzēta shēma:

Konkurences padome

piemērs lētāko
piedāvājumu
atsaukšanai
vienā no kopumā 28
viena iepirkuma daļām
Šādi dārgāks piedāvājums
uzvarējis vismaz
7 daļās

*

LatKada **uzvar ar dārgāko** piedāvājumu

Clean Forest **atsauc**
iesniegto piedāvājumu

ADV Forestry **atsauc**
iesniegto piedāvājumu

Lietu prioritizācijas stratēģija

- Prioritizācija ir paredzēta, lai izvēlētos piemērotāko (aktuālāko) iestādes rīcības virzienu un uzlabotu tās darbības efektivitāti atkarībā no iestādes iespējām un pieejamiem resursiem.
- Prioritāšu noteikšana ļauj iestādei prioritizēt tās ierobežotos resursus un koncentrēt tos uz uzdevumiem, kas vispiemērotāk ļauj aizsargāt sabiedrības intereses, jo īpaši patērētāju labklājību, ar efektīvas konkurences veicināšanu.
- Prioritāšu noteikšanai izstrādāti kritēriji (pārskāpuma veids, ilgums, pieejamā informācija, recidīvs, utt.)

Konkurences padome

Dominējoša stāvokļa Jaunprātīga izmantošana

*Uzņēmums atrodas dominējošā stāvoklī, ja tas spēj ievērojami **deformēt konkurenci** tirgū pietiekami ilgā **laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi** no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem*

Bet! Tas nav pārkāpums

Nepamatota nesadarbošanās

Nepamatota darbības ierobežošana

Preču sasaistīšana

Nevienādi nosacījumi

ekvivalentos darījumos

Netaisnīgu cenu uzspiešana

**Tiesiskie
pienākumi**

Sods
 $\leq 5\%$ no
apgrozījuma

Konkurences padome

Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

KL 13.pants

- *Pirmā daļa un LESD 102.pants – vispārējais jeb klasiskais dominējošais stāvoklis*

Būtiska tirgus vara

Pārkāpumu pazīmju sastāvs nav izsmejošs:

- Izslēdzošs vai ekspluatējošs efekts
  - Atteikšanās slēgt darījumu
  - Netaisnīgi darījuma noteikumi vai cenas
  - Diskriminācija
- *Otrā daļa – dominējošais stāvoklis mazumtirdzniecībā*

Konkurences padome

- SIA «Latvijas propāna gāze» (19.12.2007. lēmums Nr.E02-181)
  - Liegums izmantot citu tirgus dalībnieku pakalpojumus
  - Nepamatotas prasības
- Rīgas brīvostas pārvalde (24.03.2009. lēmums Nr.E02-8)
  - Nepamatotas prasības
  - Pakalpojumu sniegšanas ierobežošana

Konkurences padome

Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana mazumtirdzniecībā

- Iepirkumu vara un piegādātāju atkarība
- Spēja uzspiest vai piemērot netaisnīgus vai nepamatotus nosacījumus

Pārkāpumu pazīmju sastāvs

- Izsmelošs
- Preču atdošana atpakaļ
- Netaisnīgi maksājumi
- Netaisnīgi gari norēķinu termiņi
- Netaisnīgas sankcijas

Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likums!

Konkurences padome

SIA «MAXIMA Latvija» (13.01.2011. lēmums Nr.E02-4)

- Ilgi norēķinu termiņi

AS «Drogas» (14.12.2012. lēmums Nr.E02-97)

- Nepamatota preču atgriešana
- Mārketinga aktivitāšu uzspiešana
- Nepamatoti norēķinu termiņi
- Nepamatoti sodi

Apvienošanās kontrole

KL 15.panta pirmā daļa

Paziņošanas kritēriji:

1) apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā Latvijas teritorijā ir bijis ne mazāks par **30 milj.euro**;

Izņēmums!

Ziņojums nav jāiesniedz, ja vienam no diviem apvienošanās dalībniekiem apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā Latvijas teritorijā nepārsniedz **1,5 milj.euro**

KP var pieprasīt iesniegt ziņojumu, ja kopējā tirgus daļa pārsniedz 40%.

KP – tiesības līdz 2017.gada
beigām likt apvienošanās
dalībniekiem daļu savu aktīvu
pārdot

MODERN TIMES GROUP

Ierobežotas iespējas
paaugstināt reklāmas
raidlaika cenas

Pienākums nodrošināt
oriģinālu un
daudzveidīgu saturu

Pienākums atskaitīties

Konkurences padome

Kā sekot līdzi aktualitātēm?

Mājas lapa - www.kp.gov.lv

E-pasts: konkurence@kp.gov.lv

Twitter kants @KPgovLV

Konkurences padome

Paldies!

www.kp.gov.lv

konkurence@kp.gov.lv

ieva.smite-antonenko@kp.gov.lv